

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4	frt.
Félévre	2	"
Negyedévre	1	"

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajkért kapják.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A házasság krízise.

Az Annales de psychologie et d'hypnologie 1895 májusi száma igen érdekes tanulmányt hoz a demokráciai betegségről (la maladie democratique), melyben Dr. L u y s föleleveníti G o d d e c k német orvosnak még 1848-ban publikált értekezését a demokráciai betegséget okozó ragadós bacillusokról.

Ezek a bacillusok szerzőnek nézete szerint annyira elbatalmasodnak és átalakítják az idegrendszert, hogy a beteg szervezet rendkívül ingerlékeny és hajlandó leszen túlzásoknak hajszolására, bárminemű entusiasmusnak befogadására és csak a körülményektől függ, hogy mily irányba ragadtatja magát a bacillusoktól meglepett organismus: költői, művészi, politikai vagy sociologiai entusiastá legyen-e?

A fejtegetés eléggé materialista, a min mai természettudományi korunkban nem lehet csodálkozni, de ha nem is érthetünk egyet az értekezés kiinduló okoskodásával — eredményeit el kell fogadnunk, hogy t. i. valóságos demokráciai járvány grasszál a századvégi fejekben, mely mindennemű korlátozásnak hadat üzen s a feltétlen egyéni szabadságot kultiválja.

Igy a demokráciai betegség a nemi élet morális és socialis korlátain is által akar törni s ha a híres Q u a l e r l y R e v i e w februári füzetében nyíltan a házassági intézmény ellen és a szabad szerelem (free love) mellett agitál, a W e s t m i n s t e r R e v i e w májusi füzete egyenesen arra hívja fel a törvényhozást, hogy engedtessek meg a házasfeleknek a feltétlen elválás. Minden alakiség mellőztével elég legyen a házasfelek kölcsönös eltávoztása a házasság teljes felbontására.

Az angol-szászok e szellemi terméke persze az oceánon túl is visszhangra talál s az északamerikai Unio egyik-másik állama valóban törvényt hozott,

hogy a férjnek 3—4 havi távol maradása elég ok a házasság megsemmisítéséhez.

Szóval: a katholicizmus szigorú elvét a házasság felbonthatatlanságáról a germau protestantismus a feltétlen felbonthatósággal akarja kiszorítani az európai társadalomból.

Nem vitatkozunk e helyen a dolognak sem dogmatikai, sem politikai oldalával, azt sem firtatjuk, hogy a felbonthatatlanságot a házasság szentségi jellege vagy az állam hatalmi ereje védelmezi-e meg jobban? Csupán utalni akarunk a francia forradalom által hirdetett egyéni gondolat és feltétlen vélemény-szabadságnak közkelettivé vált modern dogmájára s a l a i c i s m u s túlkapásaira, mely a protestáns egyházaknak még hitelvi kérdéseiben is lábrakapott.

Csak az egyéni szabadság fanatikus kultusza viheti addig, hogy az emberi szenvedélyek fékezését is perhorrescálja és nem gondolva a morál, a józan ész, egészség követelményeivel s a socialis rend meg együttélés feltételeivel — emancipálja a nemi ösztönt, megtámadja a társadalom létalapját, az egészséges családi életet. Határidőre lehet üzleteket kötni a börzén, de családi élet nem képzelhető felmondásra kötött házasságokkal. Hiszen a házasfelek szeretete, kölcsönös becsülése csak a szerelmi mámor eltünése után, a gyermekek nevelése közben ébred: akkor becsüli meg a nő a férfiban a kenyérkeresőt, védelmezőt, gyermekeinek, boldogságának fenntartóját s a férfi az asszonyban az anyát, a hű, önfeláldozó hitvest, ki férjeért és gyermekeiért él, szenved, fáradoz. A testvéri szeretet pusztulásáról éppen az Egyesült Allamokban panaszkodnak, a hol igen könnyen megy az elválás s a hol ideje sincs a testvérnek megismerni, kiösmerni öcsikéjét vagy hugocskáját, mert a mama időközben elvált az urától. Ott grasszál mindinkább nagyobb mértékben a magzat elhajtása, a fogamzás megakadályozása, miből a chi-

cagói, newyorki, bostoui orvosok meggazdagodnak. Ezt meg az orvosi könyvekből tudhatja meg bárki, mikép lehet visszaélni az idegrendszerrel s hol grasszál e visszaélés leginkább?

A házasságot tehát a szélsőségig hajtott egyéni szabadság cultusza sodorja válságba, az amerikanizmus, mely előkészítette a francia forradalmat 1789-ben, most a társadalmi felfordulást készíti elő Európában, a szabad elválás, a szabad szerelem propagatiojával. S bármint okoskodjunk, a házasság szentségi jellegének megtámadását Európa különböző államaiban, tehát nálunk is arra a protestáns és forradalmi elvre kell visszavezetni, hogy az egyén jogaiban sértetlen, szabadságában korlátlan. Megjárja ez az elv fegyelmzett, mivel embernél, de nagy társadalmakban alig valósítható meg minden következményeivel. Olyan, minő a fémekkel való gyógyítás, kiirt egy bajt s megrontja az egész szervezetet. Mily fenséges e szélsőséggel szemben a katholicizmus következetessége!

Dr. Czirbusz Géza.

A görög szert. román egyház történetéből.

Különös tekintettel Erdélyre.

Dr. Grama után: *Kovács György*.

(Folytatás.)

III. Időszak. Az erdélyi románok egyesülésétől napjainkig (1700). — Mielőtt ez időszak történetének ismertetését megkezdéném, szükségesnek látom előtárni a románságnak a szent unio előtti állapotát.

A román egyháznak hanyatlása az egyesülés ideje előtt a legfelsőbb fokáig jutott volt a valláserkölesi élet lazaságának. Kalvin követőitől lenyűgözöttve, egy tekintetű az egyház, mint független a Kalvin-hittelekezetnek. Vezetői, kormányzói és fejei ezen egyháznak már nem annyira a metropoliták, mint inkább a superintendensek valának, kik közvetlen az unio előtt az „*episcopus Valachorum*“ ezimet is viselék, és midőn gyűléseiken megjelentek hat protopopa (főesperes) vállain viteték magukat. Ezenkívül a szertartást és román egyház fegyelmét Kalvin váltva fel, a román egyház szent könyveinek szláv és görögöböl átfordításával a Kalvin-tanok is azokba átesempesztettek s így a románok között is a Kalvin-hit kezdett lábra kapni. Nem csuda tehát, hogy a román egyház jobbjában lassanként ébredezni és érne kezdett a Rómával való szent unio eszméje.

De azonkívül, hogy a román egyház egészen alá vala vetve a kalvinistákénak, maga a román klerus is a műveltség legalsó fokán állott. Legtöbb pap legfőlebb csak a szláv betűs írást és olvasást ismeré minden bittani tudományosság nélkül. Semmiféle papképző intézettel nem rendelkezvén írás, olvasás és éneklésben való kevés jártasságukat is csak a monasztériumokban nyerék. Népművelés és oktatásról szó sem lehetett. A metropoliai szentszék, mely egyszerű papok és kalugerekből állott, működésében meg volt bénítva. Rendszeres parochiák nem léteztek, úgy, hogy akárhány hitközség

élén két—három pap is állott nyomor és inség között. Ezek is nem voltak összekötöttesben a metropoliai székekkel, hanem ennek híre és tudta nélkül a nép kénye kedvétől függtek. A klerusnak nem volt javadalmozása; élt tulajdon birtoka után s csak keveset kapott a néptől. Elhagyatott állapotok voltak templomaik is.

Ily siralmas állapotok uralkodának a román egyház keblében, mignem a mindenható Isten szent kegyelme felébreszté bennök azon gondolatot, hogy egyesüljenek a római anyaegházal, melytől századok bosszu során elszakadva éltek.

Az egyesülés kezdete. II. Apafi Mihály Leopold javára lemondván fejedelemségéről, Erdély a Habsburgház jogára alá került, midőn Varlaam gyulafehérvári metropolita halála (1690) után két évi széktüresség közbejöttével tövisi Seremi Tamás — caluger nevével Teofil választatván meg a metropoliai székre: ez Leopolddal egyetemben minden gondját a szent unio létrehozására fordítá.*)

Ez időben Erdélyben négy bevett vallás — a római katolikusok, kálmínisták, lutheranusok és unitarius voltak. A büles és vallásos I. Leopold kész volt a románságot is hasonló privilégiumokkal felruházni, melyekkel eme receptált vallások bírtak, ha az ezek valamelyikével uniól, bülesen előrelátván, hogy ha már a románság emezek valamelyike közül választand: választása mindenesetre a római katolikus vallásra esik, ezzel állván a románok legközelebbi hitelvi rokonságban. A fejedelemnek e szándéka a receptáltakra visszahatást szült, mert különösen a protestánsok is előrelátván, hogy az unio minden bizonynyal csak a római katolikusokkal töréhbetik: féltek, hogy az unio folytán a felekezetek közt levő egyensúly megzavartatnék, befolyás és tekintélyben egyik megszorodott felekezet tulsulyra jutván a fejedelem előtt.

Teofil metropolita maga is át levén hatva a fejedelem nemes szándékaitól s támogattatva Kollonics Lipót magyar primás és Bárány**) Pál jezsuita által: komolyan elhatározá a római szentegyházal való egyesülést és ennek keresztülvitelét s ezért Gyulafehérvárra az 1697-ik év febrár havában szinódust hívott össze. A szinódus első ülésén Teofil előtára a román egyház azon elszomorító állapotát, melybe azt a kalvin fejedelmek juttatták és ezektől osztályrészüll juttatott szenvedéseket. Ismerteté azon előnyöket, melyekben részesülend a román papság és nép is, ha a fejedelem látni fogja a Rómával való egyesülést. A második ülésen kimondották a római egyházzal való hittegyesülést, ide nem érve a ritust és az egyházi fegyelmet, a mennyiben ezek a katolikus hittel ellentétben nem lennének. Egyuttal előtárták az egyesülés feltételeit is, hogy t. i. az egyesült románok is élvezzék mindazon polgárjogokat, melyek a katolikusokat megilletik, s ne tekintessenek és tartassanak csak *megtörtékül* (tolerati), hanem fiaul a bazának. A harmadik ülésen határozatba hozták, hogy a megelőző gyűlések iratai terjesztessenek Leopold császár és Kollonics magyar primás elé. És miután az összes jelenvolt klerus kinyilvánította, hogy teljesen egyesül azon négy pontra nézve is, melyekben eddig különbözött a római egyháztól — még a következő három pontu kérvényt határozák a Felső élé terjesztetni:

*) Teofil Bukarestben szenteltetett fel 1692-ben.

**) Románban: Barani-nak iratik.

1) A görög szert. papok és barátok is élvezték mindazon szabadalmakat és jogokat, melyeket élveznek a római katolikusok, árianusok (unitariuskok), lutheranusok és kalvinista papok.

2) Mindenütt, hol papjaik tartózkodnak, emeltessenek a templom mellett parochiális házak, hogy a papok ne legyenek kénytelenek távol lakni hivatalos helyiségeiktől idegen házban.

3) A papok a püspök alá legyenek rendelve, nem pedig világiaknak, mint eddig volt.

Leopold császár kézhez vévén az egyesülést célzó ügyiratokat 1698 április 14-én kelt diplomájával elrendelék, hogy a román papok, ha a bevett vallások bármelyikével egyesülnek, élvezni fogják az illető felekezet papjai privilegiumait; ellenben maradnak úgy, mint előbb. Hasoulóan Kollonits Lipót magyar primás is 1698 június hó 2-án kibocsátott köriratában értesíté az erdélyi román klérust azon biztató reményről, mely szerint, ha Rómával egyesülnének a római kath. papok által élvezett minden előjogokban ők is szintén részesülni fognak. (Ezek szerint határozott intézkedés egyrésztől sem történt az iránt, hogy a románok melyik receptált vallással uniólanak, csak reményt nyerne a nyendő privilegiumokra, ha inde-unde uniólanak. Ez diplomaciai tapintat volt, önkényt értetvén, hogy unio csak Rómával történhetik a hitrokosság alapján.)

A románság ezen eljárása sehol oly felzúdulást nem keltett, mint a kalvinistáknál, kik már régóta megszokták úgy tekinteni a román egyházat, mint járulékat a kalvin egyháznak. Emiatt nagyon elkeseredtek, látva egyrésztől azt, hogy a románok komolyon ki akarnak simulni hegemoniájuk alól, másrészt pedig egyesülni óhajtanak épen azzal a kath. egyházzal, melyet a recipiáltak közül leginkább gyűlölve, idők hosszú során át leginkább is üldöztek. S hogy megakadályozzák az uniót, izgatták és biztatták a románságot, hogy mondjon le a Rómával való egyesülési szándékáról s uniólan velők. Azzal hitgették a románokat, hogy közelebb állanak a kalvinistákhoz, mint a katolikusokhoz, mert, mint a kalvinisták is, ők sem ismerik el a római püspököt az egyház fejétül és az Urvacserát is kiszolgáltatták kovászos kenyérral mint a kalvinisták — s nem kovásztalanok, mint a katolikusok.

E zavarok közepette Teofil metropolita meghalt 1697 évi július havában. Az általa megkezdett egyesülési ügynek őszinte bajnoka volt s nem érhető meg a magasztos mű betetőzését!

(Folyt. köv.)

A papi nyugdíj-alap ügye.

Kivonat

a gyergyói róm. kat. esperesi kerület papságának 1895-ik év április havának 22-én a ditrói plebániái lakban tartott tavaszi koronagyűlésében felvett jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak:

Both Ferencz kanonok, főesperes, szárhegyi plebános; Ferenczi Károly fungens alesperes, gy. szt. miklósi plebános mint elnök; Betegh Imre t. alperes, remetei, — Benkő Pál t. alesperes, kilyénfalvi; Molnár János szentszéki ülnök, újfalvi, Takó János szentszéki ülnök, ditrói, Görög Joachim

gy.-szt.-miklósi örm. szert. plebánosok, Puskás Alajos tekerő-pataki; Balló János csomafalvi; Zonda Vincze topliczai lelkészek, Hadnagy Mibály alfalvi; Gáspár János gy.-szt.-miklósi; Albert István, Csathó Ferencz ditrói segédlelkészek; Zomora Dániel alfalvi plebános kerületi jegyző.

Hivatalos teendőik miatt távol vannak:

Balogh Lajos tölgyesi lelkész; Lukács Vilmos gy.-szt.-miklósi, Balázs Ferencz szárhegyi; Tamás István újfalvi, P. Bartalis Ferencz borszéki segédlelkészek.

5. A nyugdíj alapszabálytervezete a kerületi papsággal már a gyűlést megelőzőleg közölve volt; azért azt most pontonként tárgyalva, többek által tett élénk eszmecsere után a következő módosításokat véleményezi e tervezeten megtenni: az 1 — 4 §§. minden változtatás nélkül elfogadja. Az 5-iknél egy harmadik c. pont hozzácsatolását ezen szöveggel hozza javaslatba: e) „hogy a nyugdíjintézet ügyében — ha ennek szükségét látja a püspök által az egyházmegyei papságot képviselőleg egybehívandó gyűlésen magát képviseltesse.“

A 6 — 16 §§-et változatlanul elfogadja.

A 17. §. második, — a paptanárok nyugdíjaztatásáról szóló — pontja helyett, csatlakozik Veszely Károlynak, a hegyaljai esperesi kerület papsága által tartott koronagyűlésén, az ezen ügyben tett módosításához, hogy t. i. „az általi nyugdíjalapba felvett paptanárok, ha oly időben nyugdíjaztatnak, midőn vagy csak végkielégítésben vagy oly nyugdíjban részesülnek, mely a megyei papok nyugdíját fel nem éri; első esetben nyugdíjalapunkból a megfelelő járadékot, második esetben pedig a nyugdíjalapból huzandó összeg a mi nyugdíjunktól 600, illetve 800 frtra kiegészíttessék. A folyamodás módját változatlanul elfogadja. A 18 §-nél e szavak után: „a nyugdíjas“ szavakat is betéttetni véleményezi: „vagy képtelensége miatt más által“ — kiállított.“

Indokolás: nehogy a helyi lelkész, azon esetben, a midőn a nyugdíjas physikai vagy különösen szellemi képтелensége folytán nyugtáját maga nem tudná kiállítani és a nyugtát kiállító a nyugdíj összeget talán nem a nyugdíjas javára fordítanak; egyes rosszakaratauk által azzal gyanúsítottassék, hogy a nyugtát kiállítókkal összejátszott, mivel az alapszabályban nem említett módon kiállított nyugtát irt alá. Ettől pedig a javasolt betét elfogadása folytán meg lenne kimélve.

A 20. §-nél az a) pont helyett „a nyugdíjas halálával“ — e szöveget véleményezi betéttetni: „azon hó végével, a melyben a nyugdíjas elhal.“

Indokolás: hogy ha a nyugdíjas lelkész rossz; anyagi viszonyok között volna, legalább a hó végén kiutalt nyugdíjösszeggel tisztességes temetésben részesülhessen.

A 20 §. többi része, nemkülönben a 21, 22 §§ és az átmeneti intézkedések változatlanul elfogadhatnak.

A midőn a kerületi papság e módosításokat az eredeti szövegbe betéttetni óhajja, illetve azoknak elfogadását véleményezi: hálás szívvvel mond köszönetet püspök Urunk atyai gondoskodásáért, jóságáért, melyeket — legnemesebb szívének sugallatát követve velünk ezen intézkedésével éreztet. A tervező bizottságnak pedig fáradságos munkálataért elismerését fejezi ki.

Ezen kívül kimondja a kerület papsága azt is, hogy

habár a részéről tett módosítások elfogadását hön obajtja, mégis: ha ezek vagy a más kerületek papsága által tett véleményezések e nyugdíjszabályzat életbe léptetését hátráltnak; azon esetben az általa tett módosításoktól eláll és alázattal kéri a többi kerületek által tett nem lényeges véleményezések figyelmen kívüli hagyását is, és az alapszabály tervezetnek az ebben kitűzött időbeni életbe léptetését, hogy így elaggott és munkaképtelenné vált paptestvéreink nyugodt és gondmentes napokkal legyenek megjutalmazva.

Meg van ugy is a kerület papsága arról győződve, hogy az idő majd megmutatja a szükséges változtatni valókat.

A kivonat hitelül.

Gyergyó-Alfalu, 1895. június hó 6-án.

Ferenczi Károly, Zomora Dániel,
fanges alesperes. kerületi jegyző.

Jegyzőkönyv.

mely a püspök Ur ő Nagyméltóságának f. évi márczius hó 12-éről 880 szám alatt kelt főpásztori leirata kapcsán, az erd. egyházmegyei papi nyugdíjintézet alapszabályainak tervezete tárgyában főlvetett Marosvásárhelyt, 1895 ápril hó 2-án a kerületi főesperes elnöklete alatt, a marosi esperesi kerületnek maros és alsó-nyáradmenti, továbbá Mezőség és Szász-Régen vidéki papsága részéről.

Jelen voltak:

Kovács Ferencz elnököl maroskerületi főesperesen kívül Karácson Márton, Rác István, Balog József, Rettegi Géza, Szabó György, Kolin István, Tompos Mátyás, Gál Elek, Szánthó István, Gegő György, Bálinth Gergely, Lukács Adam, Szabó Lázár, Kiss András.

1.) Elnököl főesperes mindenek előtt bejelenti, hogy a marosi esperesi kerületnek felvidéki papsága megbízásából Pap János alesperes elnöklete alatt, e tárgyban a husvéti sz. gyakorlatok alkalmával külön fog gyűlésezni és jegyzőkönyvi véleményt nyilvánítani. Indítványozza azért elnököl főesperes, hogy e körülmény — tekintettel a marosi esperesi kerület nagy kiterjedésére és a plebániák szétszórtságára, valamint azon ősi szokásra, melynél fogva a felvidéki papság külön csoportban végzi a husvéti sz. gyakorlatokat, de ezeken kívül az utaknak a tavaszi nagy esőzések és hóolvadás következtében beállott rosszágát is tekintve — a két csoportban történő gyűlés indokolásaul jegyzőkönyvre vétessék.

A gyűlés azon indokolt körülményt, hogy a kerületi papság két csoportban fog gyűlésezni és a szőnyegen levő tárgy felett határozni, tudomásul veszi és jegyzőkönyvre vétetni határozza.

2.) Elnököl főesperes a gyűlés jegyzőkönyvének felvételére jegyzőnek ajánlja Kiss András, marosvásárhelyi káplánt.

A gyűlés Kiss András káplánt ez alkalomra a jegyzői teendővel megbizza.

3.) Mint hogy a jegyzőkönyv kiállítása ez alkalommal annyira nem eszközölhető, hogy még a mai napon mindenki aláírhasza; indítványozza elnököl főesperes, hogy a mai gyűlésről fölveendő jegyzőkönyv hitelesítésére két hitelesítő kiküldessék.

Elnököl főesperes ajánlatára hitelesítő tagokul kikül-

detnek: Karácson Márton a helyi — és Szabó György a vidéki papság részéről.

4.) Elnököl főesperes indítványozza, hogy olvassassék fel a püspök Ur ő Nagyméltóságának magas főpásztori leirata, melyben az espereskerületi gyűlés tartását és a leküldött nyugdíjalapszabály-tervezetre vonatkozó észrevételek jegyzőkönyvre vételét elrendeli.

Az indítvány elfogadtatván, a főpásztori leirat felolvasatik.

5.) A főpásztori leirat felolvasása kapcsán, Kovács Ferencz elnököl főesperes előadja: miszerint a püspök ur ő Nagyméltósága érkezettnek vélvén az időt arra, hogy az erd. egyházmegyei papság nyugdíjügye véglegesen szabályoztassék, e végből nyugdíjintézet alapszabályzatot készítettett, oly czélzattal, hogy az erd. egyházmegyei papság, mint hogy a nyugdíj utóbbit érdekl első sorban, ezen tervezet felett tanácskoztván és együttes megállapodásait jegyzőkönyvbe foglalván, utóbbit legalább f. évi május hó 1-éig fölterjeszse.

A püspök ur ő Nagyméltóságának ezen intézkedésével a papságnak egy régi ohaja fog teljesülni, egy égető kérdése: nyugdíjügye fog megoldást nyerni. Ennek kapcsán indítványozza elnököl főesperes, hogy a gyűlés jegyzőkönyv világ fejezze ki leghálásabb köszönetét a püspök ur ő Nagyméltóságának ezen atyai intézkedéseért.

A ker. főesperesnek előterjesztését és ezzel kapcsolatos indítványát a gyűlés nagy örömmel és lelkesedéssel fogadja, annál is inkább, mivel mai napság mindennemű testület tagjai számára az aggkor közeledtén, vagy időközben netalán beáll munkaképtelenség esetén nyugdíjalapról és annak állandó nyugdíj-szabályzat által való rendezéséről gondoskodik; és azért, mivel a szőnyegen levő tárgynak üdvös voltát és nagy horderejét a gyűlés teljesen átérti, a püspök ur ő Nagyméltóságának a papi nyugdíj ügyének előbb hozatalán és megvalósításán fáradozó atyai intézkedésért leghálásabb köszönetet mond; kérvén ő Nagyméltóságát, hogy a papi nyugdíj ügyet továbbra is főpásztori gondjaiba és pártfogásába venni méltóztassék.

6.) Felolvasatik az alapszabályok tervezete, melynek megtörténte után elnököl ker. főesperes azon kérdést intézi a gyűlés jelenlévő tagjaihoz: általánosságban elfogadják-e a felolvasott tervezetet?

A gyűlés a felolvasott alapszabályzatot általánosságban elfogadja.

7.) Elnököl főesperes a tervezet szakaszait és paragraphusait külön külön is felolvastván, felhívja a gyűlés jelenlévő tagjait, hogy nézeteiket és netaláni ohajaikat a püspök ur ő Nagyméltósága által leküldött alapszabályok tervezetének egyes pontjaira nézve higgadtan és megfontoltan nyilvánítsák.

Ennek kapcsán:

a.) 1. §. A nyugdíjintézet cziménél indítványoztatik, vétessék fel a czimbe a „róm. kath.“ jelző is, ily formán „Erdélyegyházmegyei róm. kath. papi nyugdíjintézet.“ Még pedig azért, hogy a jogczim minden eshetőséggel szemben bárki által is félremagyarázhatatlan legyen.

Az indítvány elfogadtatik, azon észrevétellel, hogy „róm. kath.“ jelző a következő szakaszok illő helyeire is fölvetessék.

b.) A II. és III. szakasz változatlanul elfogadtatik.

c.) A IV. sz. 4 §-ánál, mely így szól: „Tagja a nyugdíjintézetnek az erdélyegyházmegye kötelékébe tartozó minden pap, az egyházmegye gymnasiumaiban alkalmazott paptanárokat stb. sem kivéve“, a helyi gymn. paptanárok ajánlata ez: ha biztosítatnak arról, hogy sem a tanári, sem az egyházmegyei (papi) nyugdíj megnyerésénél esorbát nem szenvednek, örömet lesznek fizető tagjai az egyházmegyei papi nyugdíjintézetnek is.

Ezzel szemben a lelkészkező papság, mely a többséget képviseli, azon nézetét vallja, hogy a paptanárok hagyásának ki a tervezetből. Ugy is mint tanárok sokkal kedvezőbb nyugdíj élvezhetnek 30 évi szolgálat után, mint a lelkészek a tervezet szerint meghatározatlan évi szolgálat után. De azon esetre, ha a paptanárok 30 évi szolgálat előtt a lelkészi állásra átlépnek, akkor a hátrálékban lévő nyugdíj illetékek befizetésével — amit annál könnyebben megtehetnek, mivel rendszeren legalább is végkielégítést kapnak — joguk legyen a papi nyugdíjintézetbe lépni. Ha pedig a tanári nyugdíjaztatás után lépnek egyházi szolgálatba, az időre elégedjenek lelkészi fizetőséggel és nyugdíj ne várjanak.

Ugyanezen elv szerint a katona lelkészek helyzete a nyugdíjintézetrel szemben elbírálandó, annál is inkább, mivel a katona lelkészek nyugdíjügyéről a paptanárokéhoz hasonlóan gondoskodva van.

d.) A IV. sz. 6. §-ának a szerzetes administratorokról szóló pontjánál indítványoztatik, hogy bárba a szerzetes adminisztrátorok rendi állapotuknál fogva nyugdíjra igényt nem tarthatnak, mégis azon szerzetes adminisztrátorok, kik huzamosb lelkészi szolgálatban lettek munkaképtetenekké, méltányos remuneratióban részesíttessenek, annál is inkább, mivel az ilyenek a szerzetnek mostoha fiaul tekintetnek.

A gyűlés azon indítványt, hogy azon szerzetes adminisztrátorok, kik huzamosabb lelkészi szolgálatban lettek munkaképtetenekké, méltányos remuneratiókban részesüljenek, elfogadja, oly feltétellel, hogy az általuk élvezett beneficium után a nyugdíj tervezetben megállapított nyugdíj illetéket fizetni tartozzanak.

e.) Az V. sz. 7. §-ában tervezett jövedelmi forrásoknál indítványoztatik, hogy a nyugdíjalaphoz a vallásalap évenként legalább 1000 frttal és az egyes templomok pénztárai, ha évi kiadásait fedezhetik, minden 100 lélek után 40—40 krral járuljanak.

Az indítvány egyhangulag elfogadtatván, a jövedelmi források eként gyarapodnának:

f.) A vallásalap rendes hozzájárulása évenként legalább 1000 frt.

g.) Minden hitközség és fiókegyház templom pénztárából, ha többi az évi kiadásokat fedezni képes, minden 100 lélek után fizetendő 40—40 kr.

f.) A VI. sz. 8. §-ánál indítványoztatik, hogy a nyugdíjintézet vagyontát kezelő bizottság tagjai közé egy elnökhelyettes is fölvéttessék, ki az elnököt betegség vagy más akadály esetén helyettesitené.

A gyűlés óhajtanáknak véleményezi egy elnökhelyettes beállítását.

g.) Ugyancsak a tervezet 8. §-át óhajtaná a gyűlés eként kiegészíteni.

Az elnök, elnökhelyettes, pénztáros és ellenőr mint rendes vagyonkezelők mellé csatolandó egy 3 tagu bizottság, mely az egyházmegyei papság által választatnék a czéltől, hogy a papság minden évben egyszer a vagyon állapotáról közvetlen tapasztalat útján szerezzen tudomást.

h.) A 9. 10. és 12 §-ok . . . változatlanul elfogadtatnak.

i.) A 13. §-nál indítványoztatik, hogy a dignitariusok részére egy 1000 frtos nyugdíjosztály állíttassék fel a 600 és 800 frtos nyugdíjosztályokon kívül. Ezen indítvány azon czélzattal tétetik, mintha a dignitariusok az 1000 frtyi nyugdíj tényleg igénybe vennék, hanem azért, hogy minden dignitarius évi 30—35 frtyi nyugdíjilletéket befizetni köteles lévén, ez által a nyugdíj alapnak tetemes gyarapítása eszközöltetnék.

Az indítvány elfogadtatik, oly megjegyzéssel, hogy ekép a nyugdíjnak három osztálya legyen: a.) első osztályu, b.) második osztályu és c.) harmadik osztályu. Az első osztályu nyugdíj évi 1000 frt, a második osztályu évi 800 frt és a harmadik osztályu évi 600 frt.

j.) A 14 §-nál, a tagsági díjfizetésekre vonatkozólag indítványoztatik, hogy minden dignitarius, kiknek sorába a ker. főesperesek is tartoznának, nyugdíjilleték czimén az 1000 frt nyugdíjra való tekintetből évi 35 frtot fizetni tartozzék s ezen kötelezettség azon időpontból válnék kire-kire kötelezővé, mikor dignitariusi rangra emeltetik; magától értetődvén, hogy az az előtt általa szabadon választott nyugdíjosztályzat utáni illetékekkel a nyugdíj alap gyarapításához járulni köteleztetik.

A gyűlés a 1000 frt után fizetendő 35 frt illetéket annál is inkább elfogadandónak véleményezi, mivel az által nem megvetendő jövedelmi forrás nyitatták a nyugdíjalap tőkájének gyarapítására. A többi nyugdíjtelekre nézve a tervezet változatlanul elfogadtatik.

k.) Ugyancsak a díjfizetéseknél indítványoztatik, hogy a díjfizetésekre nézve a lelkészek és segédlelkészek között különbség tétetvén, utóbbiak 10 frtnál többre ne köteleztessenek mindaddig, míg lelkészi állást nem nyernek.

A gyűlés óhajtanáknak tartja, hogy tekintettel a segédlelkészek szegényebb anyagi helyzetére nézve különbség tétessék a lelkészek és segédlelkészek között és utóbbiak addig, míg lelkészi állomást nem nyernek 10 frt nyugdíj illetéket fizessenek.

l.) A VII. sz. 17. §-ánál javaslatba hozatik, hogy tekintettel arra, hogy a paptanárok már 30 évi szolgálat után kedvezőbb nyugdíjba léphetnek, méltányos és igazságos, hogy a lelkészek számára 40 évi tisztes szolgálat után a nyugdíj iránti jog biztosíttassék; annál is inkább, mivel nemcsak az állami és közigazgatási, hanem a Királyhágon tuli papi nyugdíj intézetek is ezen kedvezményt tagjaik számára biztosítják. Ez semmi esetre sem zárná ki azt, hogy aki akar és képes, 40 éven tul is szolgálhasson, ha pedig a nyugdíjra jelentkezők száma nagyobb volna, hogysem az alap kamatai azoknak nyugdíj igényeit fedezhetné; akkor a nyugdíj a jelentkezés sorrendje szerint volna az illetők részére kiutalandó.

A gyűlés a 40 évi szolgálatot az előadott indokok alapján a nyugdíjba léptetés határidejéül egyhangulag elfogadja, annak az alapszabályokba való fölvételére a püspök Úr Ó Nagyságát hódolatteljes tisztelettel fölkéri.

m.) A 18. §-nál indítványoztatik, hogy a nyugdíj összeg havi előleges részletekben fizetessék; még pedig azért, hogy elhalálozás esetén legyen miből a szegény nyugdíjasnak temetési költségeit fedezni és azok ne maradjanak vagy a helyi lelkész, vagy a püspök, vagy a segélyalap terhére.

A gyűlés a nyugdíjösszegnek havi előleges részletekben való kiutaltatását elfogadhatónak véleményezi.

n.) Indítványoztatik, hogy a moraliter deficiensek 400 frt nyugdíjnál többet ne kapjanak, ha tagsági díjaikat be is fizették. Ezen megkülönböztetés által is hatalmas ösztön adatként a feddhetetlen papi életre.

Mint hogy a moraliter deficiens a papi kötelességét mind végig becsületesen teljesítő és feddhetetlen életű egyházi férfival ugyanazon elbírálás alá nem eshetik; de azon indokból is, melynél fogva a nyugdíj osztálynak a moraliter deficiens egyénekre való megszorítása ösztönt nyújtana a tisztas papi életre és a lelkiismeretes kötelesség teljesítésre; azon indítvány, hogy a morális deficiensek — a történet befizetésekre való tekintet nélkül 400 frtnál nagyobb nyugdíjt ne élvezhessenek, egyhangulag elfogadtatik.

o.) Indítványoztatik, hogy tekintettel arra, hogy a már meglevő 200.000 frt nyugdíjalap-tőke jövedelméből átlag 16 nyugdíjast lehet fizetni, a tagsági díj és más czimen begyűlendő összegek $\frac{2}{3}$ részben nyugdíjasok fizetésére fordíttassanak és csak $\frac{1}{3}$ részben tőkésítettessenek. Ha pedig a $\frac{2}{3}$ rész nem lenne egészen szükséges a nyugdíjasok részére, akkor a fölösleg szintén előkészítettessék.

Ezen indítványt a gyűlés annál is inkább elfogadandónak véleményezi, mivel az egyházmegyei papi személyzet állománya állandó tőke gyanánt tekinthető a nyugdíj alapra nézve.

p.) Végül indítványoztatik, kéressék föl püspök Ur ő Nagyméltósága, hogy a nyugdíjszabályzat végleges megállapítása alkalmával a kerületi főespereseket és minden kerületben a lelkészek által megválasztandó egy-egy papi egyént tanácskozára meghívni méltóztassék.

A gyűlés ezen indítványt egyhangulag elfogadja és hódolatteljes tisztelettel fölkéri a püspök Ur ő Nagyméltóságát, hogy a tervbe vett nyugdíjszabályzat végleges megállapítása alkalmából a ker. főespereseket és minden egy kerületből egy-egy papi képviselőt meghívni méltóztassék.

A papi nyugdíjalapszabályzati tervezetre vonatkozó indítványok és észrevételek fennebiekben letárgyaltatván, jelen jegyzőkönyv bezáratik és aláíratik.

Marosvásárhelyt, 1895. április hó 2-án.

Kovács Ferencz, sk.
ker. főesperes.

Kiss András, sk.
jegyző.

Hitelesítők:

Karácson Márton, sk.
Szabó György, sk.

Jegyzet. A marosi esperesi kerületnek felvidéki papsága Pap János közsvényesremetei alesperes-plebános elnöklété alatt külön gyűlésezen, a nyugdíjalap szabályzati tervezetre nézve hasonszellemű észrevételeket tett.

Hivatalos rész.

— **Meghívó.** Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat 1895 évi XVIII. rendes közgyűlését július 2-án, d. e. 10 órakor tartja Gyulafehérvárt, a püsp. lyceumban, melyre a t. tagokat s a Társulat ügye iránt buzgólkodókat tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Alkalmi felolvasás. 4. Számadások

megvizsgálása. 5. Szerkesztők és ellenőr választása. 6. Indítványok. (Melyek a gyűlés előtt 24 órával az elnökségnél bejelentendők.) Gyulafehérvár 1895. jun. 20. Dr. Tódor József, elnök. Bálint György titkár.

Jegyzőkönyv

az erd. róm. kath. irod. társulat választmányának XC. gyűléséről.

— Gyulafehérvár 1895. április 8. —

Jelen vannak: Tódor József dr. elnök, Tamási Aron alelnök, Bálint György titkár, Vass Albert pénztáros, Pál Antal, Zlamál Agost, Fejér Gerő, Cserni Béla dr. Fogarasy János választmányi tagok.

1.) Elnök a gyűlést megnyitván jelenti, hogy a múlt választmányi gyűlés jegyzőkönyve, a Közművelődésben annak idején megjelent, hitelesítettnek tekintendő. Észrevétel nélkül tudomásul szolgál.

2.) Mint hogy a múlt választmányi gyűlés óta a társulati tagok számában változás nem történt, a gyűlés a tárgysorozat e pontjánál napirendre tér, s elnök felszólítja a számvizsgáló bizottságot, hogy időleges fölmentvényt megnyerése végett, tegyen jelentést a pénztárnak az elmúlt választmányi gyűlés után való állapotáról. Erre Vass Albert betérjeszti számadásait, mely szerint a pénztári állapot 1895. jan. 30 tól: ápr. 8-ig

A.) Bevétel:

1.) Athozatal készpénzben	250 frt. 22 kr.
2.) Tagsági díjakból	219 frt. 50 kr.
3.) Emlékkönyvért	42 frt. — kr.
4.) Pályázati hirdetésekben	13 frt. — kr.
	<u>összesen 525 frt. 72 kr.</u>

B.) Kiadás:

1.) A takarékpénztárba tételt	50 frt.
2.) A „Közművelődés“ 13 számának nyomtatása	274 frt.
3.) Tartalomjegyzék a múlt évi „Közm.“-hez	10 frt.
4.) Czimszalagokra	17 frt.
5.) Pénztári főkönyv, nyugtaivek stb.	19 frt 50 kr.
6.) Ujság bélyegekre II. rész	40 frt.
7.) A „Közm.“ expedálásáért jan. — feb.	16 frt.
8.) Levelezésekre	4 frt 82 kr.
9. Detto	— frt. 76 kr.
	<u>összesen 405 frt 8 kr.</u>

Pénztári maradék 120 frt 44 kr. A számvizsgáló bizottság e számadást a pénztári naplókcal egybevetvén, mindent rendben talált.

III.) A múlt választ. gyűlés megállapodása folytán elnök felszólítja a pénztáros és kiadó urakat, hogy a tagsági és előfizetési díjakban bátrálékosokról együttesen terjeszsenek elő kimutatást. E szerint a hátrálékok összegei évek szerint föltüntetve, következők:

1892-ről	253.10 frt.
1893-ról	203.15 „
1894-ről	366.20 „
1895-ről amennyiben az alapszabályok értelmében	

a tagdíjak mindig az év első negyedében fizetendők; ami pedig már eltelt, lenne 777-70 frt. Így összesen 1600.15 frt.

A gyűlés a tagok és előfizetők fizetésbeli mulasztásait sajnosan constatálván, azoknak nevét, kiktől nem remélheti, hogy tartozásukat befizetik, vagy kiknek kötelezettsége elavulóban van, vagy kétséssé vált: azoknak neveit a társulati főkönyvekből egyszerűen törli s számukra a lapot beszűnteti. Ehez képest megállapítja, hogy ezután a Közművelődést elegetendő lesz négyszáz példányban nyomtatni, miről a nyomdász

értésítendő azzal a meghagyással, hogy jövőre ennyi példánynak megfelelő összegekben adja be nyugtáit az elnökséghez kiutalás végett. A többi hátrálékosokra nézve pedig pénztáros figyelmébe ajánlja régebbi megállapodásait.

Egyéb tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv hitelesítésére Tamási Aron és Pál Antal urak fölkéretnek s elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Bálint György,
titkár.

Jegyzőkönyv.

Az erd. róm. kath. irod. Társulat 1895. jun. 19-én tartott választmányi gyűléséről.

Jelen vannak: Tódor József dr. elnök, Bálint György titkár, Vass Albert pénztáros, Cserni Béla dr. ellenőr, Pál Antal, Butyka Sándor, Forster János, Fejér Gerő, Fogarasy János választmányi tagok, Eröss József és Csiky Miklós vendégek.

Elnök a gyűlést megnyitván, a gyűlés jegyzőkönyvét hitelesítettnek jelenti ki.

Jelenti, hogy a tagok számában az utolsó vm. gyűlés óta változás nem történt.

Következik a pénztári kimutatás. Vass Albert előadja, hogy ez évi április 8-tól a pénztár állapota következő:

A) Bevétel:

a) Athozatal készpénzben	120 frt 44 kr.
b) Begyűlt tagsági díjak	160 frt 40 kr.
c) Emlékkönyvekért	3 frt —
d) Pályázati hirdetésért	1 frt 30 kr.
összesen:	285 frt 14 kr.

B) Kiadás:

a) A „Közművelődés“ 1895. 14—22 számaiért	169 frt. —
b) Ujságbélyegekre III. részlet	40 frt —
c) A helyb. adóhivatalnak bélyegilleték jén. márcz. 3	60 frt.
d) A helybeliektől a tagdíjak begyűjtőjének II. r. 2	50 frt.
összesen:	215 frt 10 kr.

A kiadást levonva a bevételből:

285-14

215-10

Készpénz: 70.04

E számadást a számvizsgáló bizottság egybevetvén a főkönyvekkel és ki- s beutaló nyugtákkal, mindent rendben talál és számadóknak az ideiglenes felmentvényt elismeréssel adja meg. A gyűlés tudásul veszi.

Ezután pénztáros beterjeszti a hátrálékokról szóló kimutatását, mint következők:

1892-re	14.—
1893 ra	48.—
1894-re	195.—
1895-re	532-50
Tartozás	32.—
	821-50

Megállapították közgyűlés ideje és tárgysorozata. A jegyzőkönyvet hitelesítik Pál Antal és Butyka S.

Elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Bálint György,
titkár.

IRODALOM

Előfizetési felhívás

ily czímű munkára:

ERDÉLYI KATHOLIKUS HITSZÓNOK

V. kötet:

Konferenciák, Ünnepi és Alkalmi Szentbeszédek

Forster Jánostól.

Tartalmaz mintegy 30 konferenciát az apostoli hitvallásról, azonkívül a bűnbánat szentségéről és a négy utolsó dologról. A konferenciákon kívül vannak benne ünnepi beszédek az év minden ünnepére és alkalmi beszédek a leggyakrabban előforduló alkalmakra és templomi búcsukra. E 30—32 nyomtatott ivre, legjobb minőségű papírra szép cícerő betűkkel nyomtatott mű ára bérmentes küldéssel 3 frt. (Sacerdotibus erga sacra, unum per 35—40 xr computando.)

Tekintettel arra, hogy a konferenciák mai nap föltöbb szükségesekek, ez a mű nemcsak házagpótló, hanem mivel az egyes konferenciák mint önálló beszédek a soron kívül is mindig használhatók a tárgyalt hitbeli tannak megfelelő ünnepen, vagy alkalomkor, ez a körülmény nagyban emeli a mű gyakorlati használhatóságát. Súlyt tettem arra is, hogy a tárgyalás menete könnyebb legyen s úgy emlékezés, mint az előadásra alkalmas.

Mihelyt annyi előfizető jelentkezik, hogy a kiadás biztosítva lesz, sajtó alá kerül s az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával a legrövidebb idő alatt az előfizetők kezéhez jut.

Előfizetések levelező lapon alólírottához intézendők.

Gyulafehérvár (vár), 1895. június 22 én.

Forster János,

püspöki ceremoniarus.

— **Dr. Czirbusz Géza** földrajzából megjelent a II. és III. kötet (együttessen ára 6 frt), melyekben a nyugoti és déli földségeket írja le elevenen és tárgyiasan a szerző. A könyvnek becsét szép illusztrációk emelik s hozzátesztük azt is, hogy ily terjedelmes földrajz nincs még eddig a magyar irodalomban. A mű megrendelhető Pleitz Pál könyvnyomdájában N.-Beckereken.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Köszönetnyilvánítás.** Jól esik az embernek, midőn látja, hogy a mai hitközönyös világban vannak olyan nemes szívű egyének is, kik a szent ügyért is lelkeseznek. Lapozgatva a mezőszengyeli egyház évkönyveiben, nagyon gyakran a mélt. Betegh Sándor úr neve tűnik elő, ki diéső ősei nyomdokait követve, az egyház és iskola ügyét mindig felkarolta s tetemes anyagi segélyvel támogatta, miáltal elérhetetlen érdemeket szerzett magának. Isten jutalmazza meg bőven az egyház és haza oltárára tett áldozataiért. Az áldozatkészségben, jótékonyágban versenytársa fekkölt szellemű neje, Szakmáry Irma úrnő Ő nagysága, ki újabban is egy szép tettel gazdagította Isten háza feldiszítése körül szerzett érdemkoszorúját; ugyanis a m a r o s l u d a s i imaház (Mező-Szengyel filiája) számára egy diszes, jó karban levő barmonumot kegyeskedett ajándékozni, miért itt a nyilvánosság te-

rén is úgy a magam, mint az egyházközség nevében legmélyebb köszönetet mondok s egyszersmind kívánom, hogy jutalmazza meg Isten gazdagon Ő nagyságát kegyelmeinek kincsétől. Mező-Szengyel, 1895 jun. 12-én. K a c z a I s t v á n, lelkesz.

— **Az állami anyakönyvvezetés.** A belügyminiszternek az anyakönyvvezetők részére kiadott utasítása, a mely körülbelül 120 §-t tartalmaz, tulajdonképen négy különböző rendelet összefoglalásából áll. A belügyminisztert ugyanis az a szempont vezette, hogy csak előnyül szolgál, ha az anyakönyvvezetők mindent, a mit tudniok kell, egy utasításban találjanak meg és nem kell különféle rendeletek után kutatniok. A belügyminiszter utasítása e szerint négy főrészből áll. Az első és legtartalmasabb az anyakönyvvezetésre vonatkozó általános meghatározásokról szól, valamint egyéb utasításokról a születési és halálzási anyakönyvvezetésről illetőleg. Második rész az anyakönyvek kijavításának közigazgatási uton követhető eljárását, a harmadik rész az elveszett anyakönyvek pótlására vonatkozó eljárást határozza meg és végül a negyedik rész a katonai összeírásai és statisztikai célokra szükséges adatokat sorolja fel. — Ezeket olvassuk a kormányparti lapokban. Mi csak azt találjuk fűresának, hogy az életbeléptetési rendelet vagy négyszer terjedelmesebb, mint maga a roppant egyszerűnek és érthetőnek hirdetett törvény.

— **Milleniumi bélyeg.** A kereskedelmi minisztérium elhatározta, hogy az ezredéves kiállítás tartamára új postabélyegeket hoz forgalomba, amelyre a kiállítási plakát-pályázaton díjat nyert szoboresoportozat lesz rányomva. A csoportozat a vezéreket tünteti föl, a mint Arpádöt pajzsra emelik. Nevezetesebb alkalmakra postabélyegek kibocsátása nem új gondolat. Károly román király jubileuma napján árusították a nap emlékére készített bélyegét, amelyet élelmes kereskedők hónapok mulva drága pénzen adtak el a bélyegyűjtőknek. Amerika fölfedezésének négyszázados emlékére egész éven át szintén ily emlék-postabélyegek voltak forgalomban, amelyek az új világrész nevezetesebb mozzanatait tüntették föl. Az eszme tehát nem új ugyan, de jó. Érdekességét azonban növelni, ha minden más más értékű bélyeg ezredéves fennállásunknak más és más mozzanatát vagy alakját örökítené meg.

— **A francia köztársasági elnök elismerése.** Perigneuxben Faure Felix, köztársasági elnök a napokban meglátogatta a kórházat. Alig lépett be, azonnal azt a kérdést tette: Hol vannak az apácák? Ezek szerényen az utolsó sorban állottak az elnök kísérete mögött. Az elnök előszólította őket s így szólott hozzájuk: „Kedves nővérek, látni akarom önöket; lépjenek közelebb s maradjanak itt, az első sorban akarom önöket látni. Önök gondozzák a szegényeket és katonákat; önöknek joguk van az egész ország becsütlésére és elismerésére. Kedves főnöknő, nagyon szerencsésnek érzem magamat, hogy mellére tűzhetem a becsületrend keresztjét.“ Ezután feltűzte azt Jozefin nővér mellére, ki 80 éves és 62 év óta szolgál a betegek körül. 40 éve, hogy a főnöknői tisztet tölti be. „Kedves nővér — mondá azután az elnök — szokásom megölelni azokat, kiket én avatok a

becsületrend lovagjaivá; engedje meg, hogy önt is megöleljem.“ E látvány egész entuziazmust keltett az elnök környezetében, ki látva, hogy Jozefin nővér teljes zavarban van s elrejtje a keresztet, így szólott: „De ne rejtse el. Mutatnia kell azt; ön megérdemelte a jelesek keresztjét. Nemde urak?“ kérdé a tisztetekhez fordulva. S ezek tapsolva feleltek. Az elnök azután folytatá: „Akarom kedves nővér, hogy ön hordja e keresztet, ha a városban megy mindenki lássa és tudja meg, hogy a köztársaság tudja méltányolni az érdemet s megjutalmazni, a mint csak teheti.“ Az elnököt távozásakor Perigneux lakossága lelkesült örömmel üdvözölte.

— **A pápa nyaralója.** Az örök városból írják, hogy néhány nap mulva XIII. Leó odabagyja a Vatikán palotáját is megkezdi a nyaralást a Vatikán pompás parkjában, mely egymaga egész kis várossá fejlődött. A pápa lakosztályául a Villa Leoninát jelölte ki, mely tavaly is nyári lakásul szolgált neki.

E kis, de felette kényelmes palota emeletén épp az imént fejezték be az átalakító munkálatokat, s most már csak néhány nap kérdése, hogy a pápa elfoglalja a keleti kényelemmel s fejedelmi pompával ékes nyaralót.

Ujjáalakították a hálószoba mellett levő házikópólnát is, melynek falai vörös selyembrokáttal vannak bevonva. Hálószobája sárga brokát, szalonja zöld és fehérbrokát, sárga virágokkal, s arabeszkekkel általszóve. Különösen értékesek az ajtókat ékesítő nehéz keleti függönyök.

Részben megújították a butorozatot is. Így remekbe csinált kristály-esillárt helyeztek el a szalonban, amely ezen túl villamos fényt fog széjjelszórni a legdrágább brokáttal bevont, aranyozott s faragott művi butorokra.

A villa erkélyén, amely maga felér egy szalonnal, bizánti berakott oszlopok tartanak délszaki ritka virágokat, s VI., VII., VIII. és IX-ik Pius pápák mellszobrait.

Az egész palota belsejét még tavaly festette ki Seitz német festőművész freskókkal. Ugyane palota földszinti részeit helyrehozták már a testőrség és a szolgasereg részére.

A pápát tudvalevőleg gyaloghíntőn viszik a Vatikán kertjeiben sétára. Csak ritkán használ a pápa ilyenkor fogatot. A pápával együtt néhány exotikus vendég költözködik be a vatikáni parkerdőbe. Az exotikus vendégek messze-földről jöttek: Egyiptomból küldte őket XIII. Leónak egy Mister French. Két ritkafajú pelikán és hat darab fiatal struccmadár ez, amelyek e napokban érkeztek meg a Vatikánba. A pápa rendeletére most ezek vele fognak nyaralni a nagy kertben. A pápai kegynek ez a ritka nyilvánulása az exotikus vendégeknek csak egy részét fogja hálára hangolni, mert a másik része: két strucc, elég illelten volt az uton istenhozzadót mondani ez árnyékvilágnak.

A vatikáni krónika kiegészítéséül ide írjuk még, hogy XIII. Leó a napokban fogadta Toledo urat, az Aeolian Orgon-Company direktorát, aki az amerikai orgona-gyár egy új találmányát mutatta be a pápának: egy magától játszó orgonát. Az orgona nagyon megérett a szent atyának, s Toledo ur a társulat nevében megígérte, hogy legközelebb ajándéku küldi egy példányát ez automata-orgonának.

Mit szólunk majd ehhez a Vatikánban is oly népszerű orgonamesterek? (Tiszántúl.)

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.